

GENEL ÖZ YETERLİLİK DÜZEYİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE RİSK ALMANIN RÖLÜ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

THE ROLE OF RISK-TAKING IN THE EFFECT OF GENERAL SELF-EFFICIENCY LEVEL ON ENTREPRENEURSHIP TENDENCIES: A RESEARCH ON UNIVERSITY STUDENTS

Turhan MOÇ¹

1. Dr. Öğr. Üyesi, Iğdır Üniversitesi, İktisadi ve İdari
Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü,
turhan.moc@igdir.edu.tr,
<https://orcid.org/0000-0001-9639-2974>

Makale Türü Article Type
Araştırma Makalesi Research Article

Başvuru Tarihi Application Date
02.04.2022 04.02.2022

Yayına Kabul Tarihi Admission Date
01.12.2022 12.01.2022

DOI

<https://doi.org/10.30798/makuiibf.1097669>

Öz

Yapılan bu çalışmanın temel amacı, genel öz yeterlilik düzeyleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkide risk alma davranışlarının aracılık rolünün incelenmesidir. Çalışmanın amacı doğrultusunda; genel öz yeterliliğin girişimcilik davranışına etkisinde risk alma davranışının aracılık rolünü tespit etmek için bir model önerilmiştir. Önerilen bu model yol analizi ile test edilmiştir. Araştırmanın evrenini Iğdır Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama yöntemi olarak dört bölümden oluşan online anket yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS ve AMOS programları kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada genel öz yeterlilik ile risk alma davranışı, risk alma davranışı ile girişimcilik ve genel öz yeterlilik ile girişimcilik arasında anlamlı ilişkiler olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca yapılan yol analizi ve aracılık analizi neticesinde; risk alma davranışının, genel öz yeterlilik ile girişimcilik davranışı arasındaki ilişkide aracı rolü olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Genel Öz Yeterlilik, Risk Alma, Girişimcilik.

Abstract

The main purpose of this study is to examine the mediating role of risk-taking behaviors in the relationship between general self-efficacy levels and entrepreneurial tendencies. In line with the purpose of the study; A model has been proposed to determine the mediating role of risk-taking behavior in the effect of general self-efficacy on entrepreneurial behavior. This proposed model has been tested by path analysis. The population of the research consists of the students of Iğdır University. The online survey method consisting of four parts was used as the data collection method. The obtained data were analyzed using SPSS and AMOS programs. In the study, it was concluded that there are significant relationships between general self-efficacy and risk-taking behavior, between risk-taking behavior and entrepreneurship, and between general self-efficacy and entrepreneurship. In addition, as a result of the path analysis and mediation analysis; It has been determined that risk taking behavior has a mediating role in the relationship between general self-efficacy and entrepreneurial behavior.

Keywords: General Self-Efficacy, Risk Taking, Entrepreneurship.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem

This research was conducted to examine the mediating role of risk taking tendencies in the effect of university students' general self-efficacy on their entrepreneurial tendencies.

Research Questions

In this research the following hypotheses have been tested. H1: General self-efficacy affects students' risk-taking tendencies positively and significantly. H2: The tendency to take risks affects the entrepreneurial tendencies of the students positively and significantly. H3: General self-efficacy, risk-taking affect students' entrepreneurial tendencies positively and significantly. H4: The relationship between general self-efficacy and entrepreneurship variables is mediated by the risk taking variable. H5: Perceptions to the dependent and independent variables of the study differ according to the demographic characteristics of the students.

Literature Review

Entrepreneurship, which we can refer to as an individual starting their own business or starting a new venture, is often a purposeful and informed career choice as defined (Bird, 1988, Katz & Gartner 1988). To be or not to be entrepreneur already affecting a lot miscellaneous although there are contextual and individual factors, the role of general self-sufficiency perceptions of entrepreneurial individuals is emphasized as a key precursor and that the self-sufficiency of entrepreneurs affects their tendency and behavior to become entrepreneurs forward driven (Boyd & Vozikis 1994, Krueger & Brazeal 1994). Self-sufficiency concerns an individual's "ability to mobilize the motivation, cognitive resources and action plans needed to maintain control over events in their lives" cognitive thought/faith (Wood & Bandura 1989). Individuals with a high risk tendency tend to be more comfortable dealing with risk situations and are less likely to have the same situation personally than other individuals as they perceive (Sitkin & Weingart, 1995). Therefore, these individuals have less anxiety, a higher sense of control, higher feelings of success in entrepreneurial behavior self-sufficiency owner be is foreseen. Self sufficiency for university students is considered one of the very important features that it must have for, since self-sufficiency, making the future brighter in career development important (Sharma & Rani, 2013). Self-sufficiency for students serves as a ladder to career achievements. Students with higher self-sufficiency get higher grades and set higher goals, and more effort they spend (Niehaus et al. 2012). C.C. Chen, Greene and Crick (1998) achieved empirical conclusions that the general perception of self-sufficiency, which they defined as an individual's confidence in their ability to successfully perform their entrepreneurial roles and duties, was positively related to the student's intentions to start their own businesses. But being an entrepreneur with the general perception of self-sufficiency, which we can express as "I can do it, I can succeed". between trend no studies have been found in the literature on whether the risk-taking tendencies of individuals have an intermediary role in the relationship. In this context, the aim of this study is to develop and test a series of hypotheses mediated by the tendency of

individuals to take risks in the relationship between their overall self-sufficiency levels and entrepreneurial tendencies.

Methodology

In the study, the survey method was used to obtain data. The first part of the survey consists of questions about the demographic information of the participants. In second section, Çakır's (2013) entrepreneurs for did a total of 10 questions used in the study of one-dimensional risk-taking behavior scale, in third section, rope and the scale of entrepreneurial tendencies developed by Linan and Chen (2009) consisting of a total of 6 expressions and one dimension and the last part which is developed by Schwarzer and Jarusalem in 1995 and adapted by Aypay to Turkish, there is a general self-sufficiency scale consisting of a total of 10 items. The analysis of the data obtained in this study was analyzed with SPSS 20 and AMOS 18 statistical programs. Descriptive analyses with SPSS statistical program, single and two-variable analyses (Correlation, t-test and ANOVA analyses) and Reliability Analysis for Crobach`s Alpha Analysis Made. Validating factor analysis with AMOS statistics programs (DFA) and road analyses made.

Results and Conclusions

Analysis of survey data shows positively significant associations between overall self-sufficiency, risk-taking and entrepreneurial behaviors. However, the path analysis for the determination of the role of mediation specified in our model result risk in the effect of general self-sufficiency on entrepreneurial tendency according to the tendency to take is the role of intermediary. The study found significant differences between risk-taking and entrepreneurship and gender, between overall self-sufficiency and income, between general self-sufficiency, risk taking and entrepreneurship and working status, between overall self-sufficiency, risk-taking and entrepreneurship and career goal, and finally between entrepreneurship and the expectation variable from entrepreneurship with other demographic variables general self-sufficiency, risk-taking and entrepreneurship variables statistically significant difference has not been detected. The study data is limited to students studying and studying at Iğdir University, a public university. By expanding the sample of the study or by extending the work custom carried out in universities, public private universities can be compared and contributed to the literature.

1. GİRİŞ

Girişimcilik, ekonomik verimliliği artırması, yenilik getirmesi, istihdam yaratması nedeniyle günümüzde ekonomik ve sosyal alanda giderek önem kazanmaktadır (Shane ve Venkataraman, 2000). Bireyin kendi işini kurması veya yeni bir girişim başlatması olarak ifade edebileceğimiz girişimcilik, genellikle amaçlı ve bilinçli bir kariyer seçimi olarak tanımlanır (Bird, 1988; Katz ve Gartner 1988). Girişimci olma ya da olmamayı etkileyen çok çeşitli bağlamsal ve bireysel faktörler olsa da girişimci bireylerin genel öz yeterlilik algılarının rolü anahtar bir öncül olduğu vurgulanmakta ve girişimcilerin öz yeterliliklerinin girişimci olma eğilim ve davranışlarını etkilediği ileri sürülmektedir (Boyd ve Vozikis 1994; Krueger ve Brazeal 1994). Öz-yeterlik, bireyin “yaşamlarındaki olaylar üzerinde kontrol sağlayabilmesi için gerekli olan motivasyonu, bilişsel kaynakları ve eylem planlarını harekete geçirebilme yeteneklerine” ilişkin bilişsel düşüncesi/inancıdır (Wood ve Bandura 1989).

Yüksek risk eğilimi olan bireyler, risk durumlarıyla baş etme konusunda daha rahat olma eğilimindedirler ve kişisel olarak aynı durumu diğer bireylere göre daha az riskli olarak algıladıklarından (Sitkin ve Weingart, 1995) bu bireyler girişimcilik davranışlarında daha az kaygı, daha yüksek bir kontrol duygusu, daha başarılı olma hissedeceklerinden daha yüksek öz-yeterliğe sahip olmaları beklenmektedir.

Öz yeterlik, üniversite öğrencileri için sahip olması gereken çok önemli olan özelliklerden biri olarak kabul edilmektedir, çünkü öz yeterlilik, kariyer gelişiminde geleceği daha parlak hale getirmek için önemlidir (Sharma ve Rani, 2013). Öğrenciler için öz yeterlilik, kariyer başarılarında bir merdiven görevi görür. Daha yüksek öz yeterliliğe sahip öğrenciler, daha yüksek notlar alırlar ve daha yüksek hedefler belirlerler ve kariyerlerindeki başarıya yönelik daha fazla çaba harcarlar (Niehaus vd., 2012).

C.C. Chen, Greene ve Crick (1998), bireyin girişimcilik rollerini ve görevlerini başarılı bir şekilde yerine getirme yeteneğine olan güveni olarak tanımladıkları genel öz yeterlilik algısını, öğrencilerin kendi işlerini kurma niyetleriyle olumlu bir şekilde ilişkili olduğuna dair ampirik sonuçlara ulaşımlardır. Ancak “ben yapabilirim, başarabilirim” şeklinde ifade edebileceğimiz genel öz yeterlilik algısı ile girişimci olma eğilimi ve davranışı arasındaki ilişkide bireylerin risk alma eğilimlerinin aracı bir rolünün olup olmadığını dair bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Bu çalışmanın amacı, bireylerin genel öz yeterlilik düzeyleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkiye risk alma eğiliminin aracılık ettiği bir dizi hipotez geliştirmek ve test etmektir. Bu amaçla, üniversite öğrencilerinin demografik bilgilerini, genel öz yeterlilik algılarını, girişimcilik ve risk alma eğilimlerini tespit etmek amacıyla toplam dört bölümden oluşan anket çalışması uygulanmıştır. Araştırma sorusunun teorik temeli öz-yeterlik literatüründe yattığı için, öncelikle öz-yeterlik ve sonrasında girişimcilik ve risk alma kavramları ile ilgili açıklamalarda bulunulmuş ve sonrasında bu üç kavramın birbirleriyle olan ilişkilerine yer verilmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Genel Öz Yeterlilik (GÖY)

Sosyal öğrenme kuramının en önemli kavramlarından biri olan yeterlik inancı, “kişinin” bir performansı gerçekleştirebilmesi için gerekli olan davranışları organize etme ve bu davranışları gerçekleştirebilme konusundaki yeteneklerine ilişkin inançları şeklinde tanımlanmaktadır (Bandura, 1986). İnsanların nasıl hissettikleri, nasıl düşündükleri ve nasıl davrandıkları konusunda fark yaratan öz-yeterlik inancı (Bandura, 1997), hangi etkinlikleri seçeceklerini, bu etkinlikleri gerçekleştirebilmek için ne kadar gayret göstereceklerini ve olumsuz bir durum ile karşı karşıya kaldıklarında ne kadar tutarlı davranacaklarını ifade eder (Bandura, 1977). Luszczynska, Gibbons ve Tckozel (2004) tarafından genel öz-yeterlik, kişinin elde edeceğine inandığı sonuçlar ve gerçekleştirebileceği davranışlarla ilgili yeteneğine ilişkin inancı olarak tanımlanmaktadır.

Genel öz-yeterlik inancına sahip olan bireylerin, zorluklarla baş etme yeteneği duygusunun gelişmesi, stresli durumlara verilen tepkilerde belirli bir istikrara ulaşılması ve bu benlik duygusunun belirli bir sürekliliği olması gibi bazı temel özellikleri vardır (Schwarzer, 1994; Schwarzer ve Jerusalem, 1995).

Bandura'ya (1997) göre öz-yeterlik, “bir bireyin bazı kazanımlar elde edebilmek için gerekli olan faaliyetleri düzenleyebilme ve yürütebilme kabiliyetine olan inancıdır”. Bu durum, bir bireyin belirli görevleri yerine getirirken sahip olduğu yeteneklerden ziyade, belirli koşullar altında belirli görevleri yerine getirileceğine dair olan inancını ifade etmektedir. Öz-yeterlik derecesi hem dışsal (yani çevre) hem de içsel (yani bilişsel, duygusal, biyolojik ve davranışsal) faktörlerin ürünüdür (Evers vd., 2002). Bu faktörlerin hepsi birbiriyle ilişkilidir ve bireyin kişiliğini gelişmesini sağlamaktadır.

Öz yeterliliğin önemi, insanın seçimlerini ve davranışlarını etkileme yeteneğine bağlı görünmektedir (Henson, 2001) . Nitekim Bandura (1997) , öz yeterliliğin insan başarılarının ve motivasyonlarının gelişmesinde kilit bir rol oynadığını ifade etmektedir.

Öz yeterlilik algısı fobilerle (Bandura, 1983) depresyonla (Davis ve Yates, 1982) ve ayrıca sigara içmek gibi bağımlılık yapan davranışlarla güçlü bir ilişkiye sahiptir (Garcia vd., 1990) . Öz yeterlik derecesi aynı zamanda bireyin motivasyonunu, duygularını (Pajares, 1997), görev seçimini, ve başarıyı etkiler (Bandura, 1997; Schunk, 1985). Öz yeterlilik, öz düzenleme ve bilişsel strateji ile olumlu bir şekilde ilişkilidir ve başarının yordayıcısıdır (Pintrich ve De Groot, 1990) .

Öz-yeterlik, kısacası bir bireyin, “Belirli bir şeyi ya da eylemi yapabilirim ya da yapamam” hakkındaki yargısıdır.

Öz yeterlilik dört faktör tarafından belirlenir: aktif ustalık deneyimi, sözlü ikna, dolaylı deneyim ve fizyolojik ve duygusal durumlar. Bu faktörlerden en etkili olanı, bireylerin geçmiş durumlardaki başarı veya başarısızlık deneyimlerini ifade eden aktif ustalık deneyimidir. Bu deneyimlerden elde

edilen bilgiler daha sonra içselleştirilmektedir. Geçmişteki başarılar öz yeterliliği arttırırken sık sık yaşanan başarısızlıklarda öz yeterlilik seviyesini düşürmektedir. Yüksek düzeyde öz-yeterliliğe sahip bireylerin zorlu görevlere girişme, risk alma ve bu süreçte daha fazla çaba gösterme olasılıkları daha yüksektir. Yüksek düzeyde yeterliliğe sahip bireyler başarısız olursa, bunun nedenini performans eksikliğine veya içinde bulunduğu çevreden kaynaklanan olumsuz durumlara bağlarlar. Başarılı olduklarında, başarılarını yeteneklerine bağlama eğilimindedirler (Bandura, 1986; Bandura, 1997).

Özetlemek gerekirse, öz yeterlik, insanların belirli bir görevde başarılı olacaklarına dair yeteneklerine duydukları güveni ifade etmektedir.

2.2. Girişimcilik (G)

Girişimcilik kavramını ilk olarak Richard Cantillon (1680-1734) tarafından; ticari faaliyetlerini gerçekleştirirken belirsizlikle karşı karşıya kalan kişi şeklinde tanımlanmıştır (Özden vd., 2012). Oxford sözlüğünde girişimcilik; “finansal riskler alarak bir iş kurma ve kâr etme arzusu” şeklinde ifade edilmektedir. Shane ve Eckhardt (2003) girişimciliği, çağdaş ekonomide girişimciliğin modern ve kabul edilebilir tanımlarından biri olarak görülen “fırsatların keşfedilmesini, değerlendirilmesini ve kullanılmasını içeren bir faaliyet” olarak tanımlamaktadır.

Hisrich ve Peters (2001)`a göre girişimci, sermaye, hammadde, emek ve diğer kaynakları daha fazla fayda/fırsat yaratacak şekilde bir araya getirebilen kişidir. Girişimci değişimin, yeniliğin ve yeni bir düzenin de kurucusudur. Bu manada girişimcilik, yeterli emek ve zaman ayırarak, sosyal, fiziksel ve finansal riskleri alarak, parasal ödüller, kişisel bağımsızlık ve tatmin elde ederek yeni bir değer yaratma süreci şeklinde ifade edilmektedir. Casson ve Foss-Klein'a (1995) göre girişimcilik, risk alma, fırsatları kovalama, gerçekleştirme ve yenilik yapabilme sürecinin tamamını ifade etmektedir. Bu manada hem şirket açma hem de inovasyon süreci girişimcilik kapsamında değerlendirilmektedir. Bridge ve ark. Ayrıca girişimciliğin daha spesifik olarak iş kurma, iş sahibi olma, işi geliştirme ve büyütmeyi içerdiğini de belirtmektedir (Aytaç, 2006).

Girişimciler, insanların yaşam standartlarını yükseltirken, insanın işsizlik sorununun çözülmesine de yardımcı olur (Karabulut, 2009). Günümüz girişimcilerinin üstlendiği ve yerine getirdiği işlevlerden bazıları şu şekildedir (Ünal, 2009):

- Bir iş fikrini iş girişimine dönüştürerek üretip ticarileştirmek,
- Başkalarının göremediği fırsatları herkesten önce görüp yararlanmak,
- Yeni ve gelecek vadeden karlı pazarlar yaratmak,
- Yeni teknolojiler ile mal ve hizmet üretmek,
- Yeni kaynakların, üretimde kullanılmasını ve insanlığın faydasına sunulmasını sağlamak,
- Çalışma hayatında değişiklikler yapmak,

- İşsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılması,
- Ekonomik kalkınmanın sağlanması.

Girişimcilik günümüzde özellikle inovasyon, yeni işletmelerin ortaya çıkması ve büyümesi ve yeni iş alanlarının yaratılabilmesi için hayati bir öneme sahiptir (Balaban ve Özdemir, 2012):

Carter ve ark. (2003)'a göre girişimci olabilen bireyler ile girişimci olmayan bireyleri birbirinden ayıran altı temel kişilik özelliği vardır: yenilik, bağımsızlık, tanınma, roller, finansal başarı arzusu ve kendini gerçekleştirme. Birçok bilim adamı, başarılı girişimcilerin bir kişilik profilinden ziyade öğrenilebilen ve geliştirilebilen yetenek, bilgi ve sermaye gerektirdiği konusunda hemfikirdirler (Holland, 2010). Bilgi ve deneyimlerle doğmazsınız, bunun yerine öğrenmeniz ve mükemmelliğe doğru gelişmeniz gerekir. Girişimcinin hızla değişen durumu anlaması ve çevik bir yenilikçi çözüm sunması, dolayısıyla kurumunu iş geliştirme aşamasında beklenmedik krizlerden kurtarması gerekir. Bu nedenle sürekli öğrenme girişimciler için en önemli başarı faktörlerinden biridir (Van Popta, 2002).

Girişimcilik ile ilgili birçok tanım olmasına rağmen tüm bu tanımların odak noktası girişimcinin her zaman “başkalarının göremediği fırsatları herkesten önce görüp onları herkesten önce iş fikrine dönüştürebilmesi”dir. “risk alma eğilimleri”, “yenilikçi olma”, “yaratıcılık” ve “gelişim odaklı” olma tüm girişimcilerin sahip oldukları ortak özelliklerdir (Patıra ve Karahan, 2010; Zengin ve Deniz, 2016).

2.3. Risk Alma (RA)

“Risk” kelimesi Fransızca “risqué” kelimesinden gelmektedir. Risk almanın maceraperestlik, esnekliğe karşı katılık ve belirsizliğe tolerans gibi bir özellikleri vardır (Strum, 1971). Bazı araştırmacılar risk almaya olumsuz bir bakış açısıyla bakmaktadırlar, bu yüzden riski kayıp ya da olumsuz sonuçlar üzerinden tanımlamaktadırlar.

Risk alma, bir bireyin riskli durumlarla karşılaştığında risk alma davranışlarında bulunma veya risk alma davranışlarına girme veya bunlardan kaçınma konusundaki eğilimini ifade etmektedir (Dohmen vd., 2011). Clifford'a (1991) göre risk alma, farklı alternatifler arasından seçim yapmayı içeren bir karar durumudur.

İnsanlar riskler farklı şekillerde algıladıklarından, risk ile ilgili ortak genel bir tanım yapmak çok zordur (Yates, 1992; Trimpop, 1994). Bazı insanlar riski para kaybetme olasılığı olarak görürken, diğerleri riski olası mahsul kaybı, binalar ve alt yapıda meydana gelebilecek hasar, bir bütçeye veya zaman kısıtlamasına uymamak olarak görmektedirler. Bazılarında riski potansiyel güvenlik, sağlık ve yaşam kaybı olarak görmektedirler (Yates, 1992). Risk almayı bir karar alma problemi olarak gören Yates (1990), riskin ana bileşenlerini kayıp, kaybın önemi ve kayıpla ilişkili belirsizlik olarak ifade etmektedir. Young (1991) risk alma davranışının sınırsız risk alma, analitik risk alma, kısıtlanmış risk alma ve risk almama davranışı olmak üzere beş farklı seviyede olabileceğini belirtmektedir.

İnsanlar günümüzde küreselleşme, sanayileşme (Vaughan, 1997), teknoloji ve aşırı nüfus (Ale, 2009) `dan kaynaklanabilen riskler yaşamaktadırlar. Her ilerleme ve değişim beraberinde belirsizlikler yaratabilir. Çevresel koşullar değiştikçe, değişim ile gelen belirsizlik ortamında dereceleri farklı da olsa her zaman bir risk vardır. Kısacası riski belirsizlik ya da belirsizliğin bir sonucu şeklinde ifade edebiliriz

İnsanların risk alma tutumları teknoloji, ekonomi, sağlık, spor, sigortacılık gibi her alanda çokça tartışılan bir konudur. Bireyler yaşamlarının her döneminde riskli durumlar ile karşılaştıklarından, risk alabilme davranışının doğasını öğrenmeleri gerekmektedir. Günümüzde toplumda ve dünyadaki hızlı değişimler, problemleri çözebilme yeteneğine sahip ve risk alabilme cesaretine sahip karar vericiler gerektirmektedir. Bu nedenle, hayatı idame edebilmede, günlük hayatta karşılaşılan sorun ve zorluklara yaratıcı çözümler üretmede etkin risk alma bir gerekliliktir. Etkili bir problem çözücü ve karar verici olmak için risk almak bir ön koşul olduğundan (Young, 1991), bireylerin öğrenme deneyimlerinde risk almaya teşvik edilmesi gerekmektedir. Corben (2001), ergenlik döneminde risk almanın bireyin öğrenme ve kişisel gelişiminde önemli bir rol oynadığını belirtmektedir.

Ligthfoot (1997), risk almanın büyümenin doğal ve gerekli bir parçası olduğunu ve risklerin, özgür olma, meydan okuma veya kendisini bir gruba ait olmak gibi bir benlik ifadesi olduğunu vurgulamıştır. Risk alma bir kişilik özelliği, öğrenilmiş bir davranış ve gelişimsel bir alan olarak kabul edilmektedir (Greene, 2000).

Yaşam boyu öğrenme anlayışı, risk almayı ergenler için gelişimsel bir alan olarak kabul eder, çünkü her genç, gelişiminin bir parçası olarak zorluklarla birlikte belirli risk alma deneyimleriyle karşı karşıya kalır. Bu açıdan riskler sağlıklı bir gelişimin parçasıdır (Hendry ve Kloep, 2002) ve risk alma eğiliminde ebeveyn ve ailenin rolü diğer unsurlardan çok daha fazladır (Steinberg, 2007).

Risk almaya istekli olmak, her alanda başarı için bir gerekliliktir ve ancak yaratıcı ve girişimci insanlar risk alma eğilimindedirler (Yudess, 1983).

2.4. Değişkenler Arasındaki İlişkiler ve Hipotezler

Girişimci bireylerin, riske karşı daha yüksek toleransa sahip oldukları görülmektedir. Bu nedenle risk alma davranışı başarılı girişimcilerin özelliklerinden biridir (Khilstrom ve Laffont, 1979; Singh ve DeNoble, 2003) ve bu durum girişimci bireyleri girişimci olmayan bireylerden farklı kılar. Mill (1848), girişimciyi risk alan ve girişimin kaptanı olarak tanımlamış ve risk almayı girişimciyi yöneticiden ayıran bir özellik olduğunu vurgulamıştır. Girişimcilik alanında yapılan çalışmalarda, girişimciliğin risk alma davranışı ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Örneğin, Douglas ve Shepherd (2002), Brown ve ark. (2006) ve Ahn (2010) yaptıkları çalışmalarda girişimci bireylerin, daha fazla risk almaya meyilli olduklarını tespit etmişlerdir.

Öz yeterlilik, motivasyonu artırabilir veya engelleyebilir. Yüksek öz yeterliliğe sahip kişiler daha zorlu görevleri yerine getirebilmek için daha girişimci olabilirler (Bandura, 1995). Macko ve

Tyszka (2009), yaptıkları çalışmada girişimci olan bireylerin daha yüksek düzeyde öz-yeterlilik gösterdiklerini tespit etmişlerdir.

Densberger (2014), risk alma eğilimi ile öz yeterlilik arasındaki ilişkiyi açıklamak amacıyla Amerikada çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren 49 girişimci ile yüz yüze görüşmeler ile yaptığı nitel araştırmada öz yeterliliğin risk alma eğilimini bir öncüsü olduğu sonucuna ulaşmıştır. Densbergin bu çalışmasına göre girişimci olan bireylerin öz yeterlilik düzeyleri yükseldikçe risk alma eğilimlerinde artmaktadır (Densberger, 2014).

Ajibola ve ark. (2007), Nijerya`da bir üniversiteden mezun olan ve yaşları 19 ile 29 arasında olan öğrencileri üzerinde yaptıkları “Üniversite mezunları arasında kişisel gelişim girişiminin yordayıcıları olarak öz-yeterlilik, risk alma davranışı ve ruh sağlığı” konulu çalışmalarında, öğrencilerin genel öz yeterlilik düzeyleri ile risk alma davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı ($\beta=0,345$; $p<0,05$) pozitif yönde bir ilişki tespit etmişlerdir (Ajibola vd., 2007).

Khalild ve ark.`nın (2014), üniversite öğrencileri üzerine “Öz Yeterlilik ve Risk Alma Davranışının Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Gelişim Girişimlerine Etkisi.” Adlı çalışmalarında, öğrencilerin risk alma eğilimi ile genel öz yeterlilikleri arasında pozitif yönde ($r= .145^*$, $p<0,05$) ilişki bulmuşlardır. Khalild ve arkadaşlarının çalışmasına göre öğrencilerin kendilerine olan güvenini ifade eden genel öz yeterlilik düzeyleri arttıkça risk almaya daha yatkın olduklarını ifade edebiliriz.

Boyd ve Vozikis`e göre (1994), genel öz yeterlilik algısı, girişimcilik eğilim ve davranışının bir öncülüdür. Onlara göre bunun altında yatan neden, kendini girişimcilik becerilerine sahip olarak algılayan bir bireyin yeni girişimcilik davranışları başlatma ve bu faaliyetlerde ısrar etme olasılığının daha yüksek olacağıdır. Bu şekilde formüle edilebilecek bir hipotez, daha yüksek bir öz-yeterlilik derecesinin, girişimci davranışa yönelik daha yüksek bir niyet ve dolayısıyla daha fazla risk alma eğilimi ile ilişkilendirebiliriz.

Yukarıda ifade edilen kuram ve çalışmalara dayanarak aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur.

H₁: Genel öz yeterlilik, öğrencilerin risk alma eğilimlerini pozitif yönde ve anlamlı olarak etkiler.

H₂: Risk alma eğilimi, öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini pozitif yönde ve anlamlı olarak etkiler.

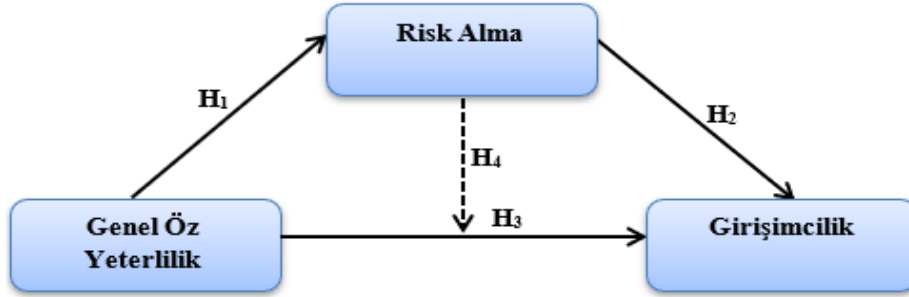
H₃: Genel öz yeterlilik, risk alma öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini pozitif yönde ve anlamlı olarak etkiler.

H₄: Genel öz yeterlilik ile Girişimcilik eğilimleri arasında Risk almanın aracılık rolü vardır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı ve Modeli

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

Bu amaç doğrultusunda bu çalışmada;

- Genel öz yeterlilik ile girişimcilik arasındaki ilişkiyi ortaya koymak,
- Genel öz yeterlilik ile risk alma arasındaki ilişkiyi ortaya koymak,
- Risk alma ile girişimcilik arasındaki ilişkiyi ortaya koymak,
- Genel öz yeterlilik ile girişimcilik arasında ilişkide risk alma davranışının aracılık rolünü tespit etmek,

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın ana kütlesi Iğdır Üniversitesinde eğitim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Iğdır Üniversitesinde 2021 eğitim öğretim döneminde kayıtlı olan aktif öğrenci sayısı 13500'tür. Bu evrenin %95 güven %5 hata payı öngörülerek belirlenen yeterli örneklem sayısı 374 olarak hesaplanmıştır. Online anket yöntemiyle gerçekleştirilen ankete toplam 513 öğrenci katılım sağlayarak dönüş yapmışlardır. Bu sayı gerekli olan 374'ü âdeti sağladığı için anket çalışmasına son verilmiştir.

3.3. Anket Formunun Niteliği

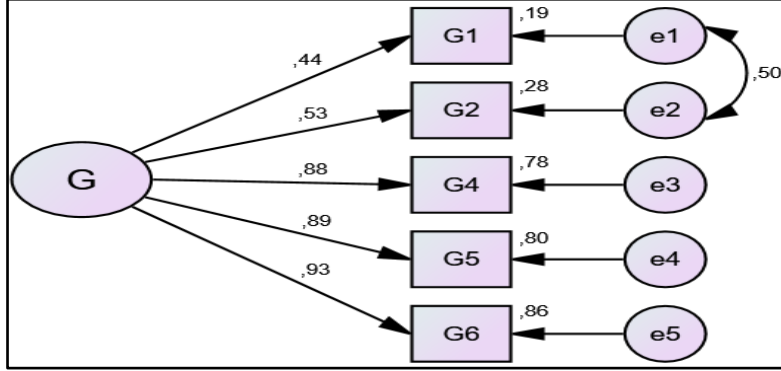
Çalışmanın anket bölümü dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, üniversite öğrencilerinin yaş, cinsiyet gibi demografik özelliklerine ait sorular bulunmaktadır. İkinci bölüm, Çakır (2013)'in girişimcilere yönelik yaptığı çalışmasında kullandığı toplam 10 soru tek boyuttan oluşan risk alma davranışı ölçeğinden yararlanılarak, sorular üniversite öğrencilerine göre düzenlenerek oluşturulmuştur. Üçüncü bölüm, Linan ve Chen (2009) tarafından geliştirilen ve toplam 6 ifade ve tek boyuttan oluşan girişimcilik eğilimi ölçeği ve son bölüm 1995 yılında Schwarzer ve Jerusalem tarafından geliştirilen 2010 yılında Aypay tarafından Türkçeye uyarlanan toplam 10 maddeden oluşan genel öz-yeterlilik ölçeğinden oluşmaktadır. Girişimcilik, genel öz yeterlilik ve risk alma davranışını ölçmek amacıyla "1=Hiç katılmıyorum" ve "5=Tamamen katılıyorum" olmak üzere 5'li likert ölçüm yöntemi tercih edilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Girişimcilik Ölçeğinin Geçerliliği ve Güvenirliliğine İlişkin Bulgular

Aşağıda Şekil 2. girişimcilik ölçeği için yapılan doğrulayıcı faktör analizinin (DFA) sonuçlarını göstermektedir.

Şekil 2. Girişimcilik DFA

DFA ile uyum iyiliği değerleri incelenmiştir. Uyum iyiliği değerleri literatürde istenilen sınırlarda olmadığı için düzeltme indekslerinden yararlanma yollarına gidilmiştir. Bu düzeltme indeksleri sonucunda bu çalışmada kullanılan girişimcilik ölçeğinin üçüncü maddesi uyum iyiliği değerlerini bozduğu için boyuttan çıkarılmıştır. Bu çözümleme ile uyum iyiliği indeks değerleri Tablo 1.'de görüldüğü gibi kabul edilen kriterlere göre (Kline, 2005; Şimşek, 2007) uyum göstermiştir.

Tablo 1. Girişimcilik DFA Model Uyum Değerleri ve Yorumları

İndeksler	Mükemmel Uyum	Kabul Edilebilir Uyum)	Değer	Uyum
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2/sd < 5$	2,087	Kabul Edilebilir Uyum
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,08$	0,046	Mükemmel Uyum
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0,05$	$0,05 \leq SRMR \leq 0,10$	0,0155	Mükemmel Uyum
GFI	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	$0,90 \leq GFI \leq 0,95$	0,993	Mükemmel Uyum
NFI	$0,95 \leq NFI \leq 1,00$	$0,90 \leq NFI \leq 0,95$	0,995	Mükemmel Uyum
CFI	$0,97 \leq CFI \leq 1,00$	$0,95 \leq CFI \leq 0,97$	0,997	Mükemmel Uyum

DFA analizi ile modelde istatistiksel olarak anlamlı olan ya da olmayan faktörleri tespit etmek amacıyla kritik oranlar (K.O) incelenmiştir. Kritik oranın +1,96'dan büyük ya da -1,96'dan küçük olması gerekmektedir (Hox ve Bechger, 1998).Tablo 2.'de görüldüğü gibi tüm değerler bu şartı sağlamaktadır ve bu da %95 güvenirlilik seviyesinde istatistiksel yönden anlamlı olduğunu göstermektedir ($KO \geq \pm 1.96, p \leq 0.05$).

Tablo 2. Girişimcilik DFA Faktör Yükleri

Faktörler	Faktör Yükleri	S.H.	Ort.	K.O.
G1	0,439		3,71	
G2	0,527	,107	3,63	11,661
G4	0,881	,233	3,27	10,289
G5	0,892	,253	3,17	10,324
G6	0,930	,251	3,30	10,419

Malthouse`a (2001) göre, “faktör yüklerinin büyüklüğü en azından 0,30 olmalıdır”. Tablo 2.`de görüldüğü gibi faktör yükleri Malthouse`un belirttiği eşik değerinin üzerindedir.

Güvenirliklerinin ölçülmesinde “Cronbach`'s Alpha” ve “Yapısal Güvenirlik” analizi yöntemleri uygulanmıştır. Bu güvenilirlik değerleri Tablo 3.`de görüldüğü gibi Girişimcilik değişkeni için eşik değer olan 0,7 (George ve Mallery, 2003) değerinin üzerindedir. Bu sonuçlar çalışmada kullanılan girişimcilik ölçeğinin güvenilir bir ölçek olduğunu doğrulamaktadır.

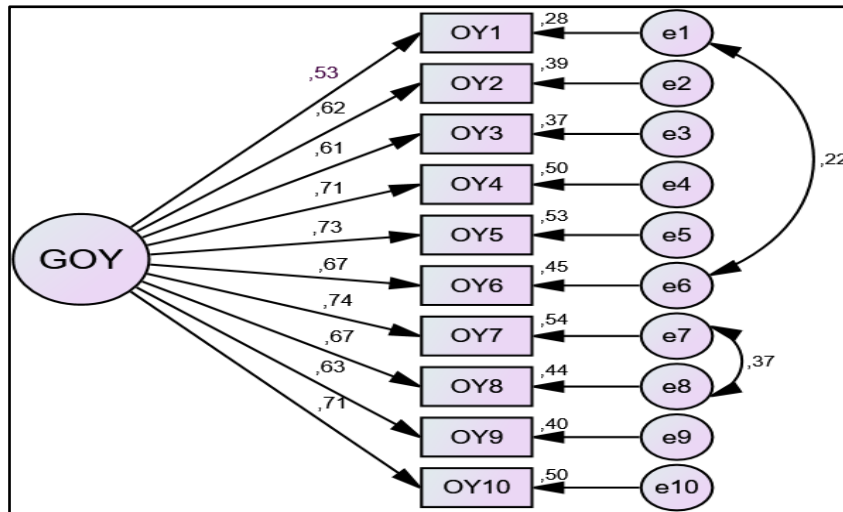
Tablo 3. Girişimcilik Ölçeği Güvenirlik Test Sonuçları

Faktörler	Cronbac's Alpha	Yapısal Güvenlik (Y.G)
G (Girişimcilik)	0,871	0,865

4.2. Genel Öz Yeterlilik Ölçeğinin Geçerliliği ve Güvenilirliğine İlişkin Bulgular

Genel öz yeterlilik ölçeğinin DFA sonuçları aşağıda Şekil 3`te görüldüğü gibidir.

Şekil 3. Genel Öz Yeterlilik DFA

Genel öz yeterlilik ölçeği için yapılan DFA sonucunda modeldeki kritik oranlar 1,96`dan büyük olduğu görülmüştür. Bu değerler 0,05 anlamlılık seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir (K.O. $\geq \pm 1.96$, $p \leq 0.05$). Genel öz yeterlilik ölçeğinde istatistiksel olarak anlamlı olmayan herhangi bir faktör bulunmamaktadır. GÖY ölçeği DFA uyum indeksi değerleri, istenilen kriterlere göre iyi bir uyum göstermiştir. Model uyum indeksleri Tablo 4`te sunulmuştur.

Tablo 4. Genel Öz Yeterlilik DFA Model Uyum Değerleri ve Yorumları

İndeksler	Mükemmel Uyum	Kabul Edilebilir Uyum)	Değer	Uyum
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2/sd < 5$	4,103	Kabul Edilebilir Uyum
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,08$	0,078	Kabul Edilebilir Uyum
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0,05$	$0,05 \leq SRMR \leq 0,10$	0,0405	Mükemmel Uyum
GFI	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	$0,90 \leq GFI \leq 0,95$	0,949	Kabul Edilebilir Uyum
NFI	$0,95 \leq NFI \leq 1,00$	$0,90 \leq NFI \leq 0,95$	0,938	Kabul Edilebilir Uyum
CFI	$0,97 \leq CFI \leq 1,00$	$0,95 \leq CFI \leq 0,97$	0,952	Kabul Edilebilir Uyum

Tablo 4.`teki model uyum iyiliği değerleri bu çalışmada kullanılan genel öz yeterlilik ölçeğinin kullanılabilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

Aşağıda Tablo 5`de görüldüğü gibi ölçeği meydana getiren maddelerin hepsinin faktör yükleri eşik değer olan 0,30`un üzerindedir. Bu nedenle ölçeği oluşturan tüm sorular modele dahil edilmiştir.

Tablo 5. Genel Öz Yeterlilik DFA Faktör Yükleri

Faktörler	Faktör Yükleri	S.H.	Ort.	K.O.
OY1	0,527		4,26	
OY2	0,622	,116	4,07	10,259
OY3	0,609	,131	3,76	10,123
OY4	0,710	,127	3,94	11,050
OY5	0,731	,131	3,86	11,219
OY6	0,669	,088	4,28	12,083
OY7	0,738	,113	4,10	11,256
OY8	0,666	,107	4,08	10,636
OY9	0,630	,106	4,12	10,332
OY10	0,710	,138	3,85	11,054

Aşağıda Tablo 6.`da görüldüğü gibi ölçeğin “Cronbach’s Alpha” ve “Yapısal Güvenilirlik” değeri eşik değer olan 0,7`nin üzerindedir. Bu değerler bu çalışmada kullanılan GÖY ölçeğinin güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

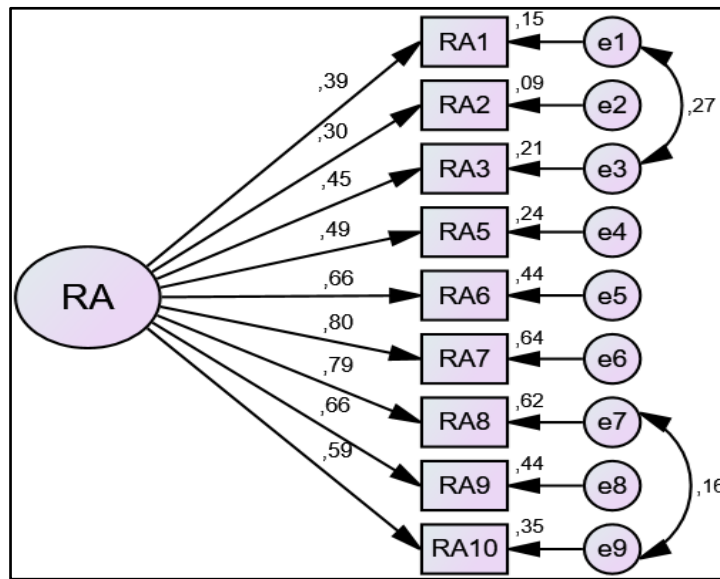
Tablo 6. Genel Öz Yeterlilik Ölçeği Güvenirlik Test Sonuçları

Faktörler	Cronbach's Alpha	Yapısal Güvenlik (Y.G)
GÖY (Genel Öz Yeterlilik)	0,886	0,887

4.3. Risk Alma Ölçeğinin Geçerliliği ve Güvenilirliğine İlişkin Bulgular

Aşağıda Şekil 4, RA ölçeği için yapılan DFA sonuçlarını göstermektedir.

Şekil 4. Risk Alma DFA

DFA sonucunda RA, ölçeğinin uyum iyiliği değerlerinin istenilen sınırlarda olmadığı için düzeltme indekslerinden yararlanılmıştır. Düzeltme indeksleri sonucunda bu çalışmada kullanılan RA ölçeğinin dördüncü maddesi uyum iyiliği değerlerini bozduğu için ölçekten çıkarılmıştır. Bu çözümleme ile uyum iyiliği indeks değerleri Tablo 7`de görüldüğü gibi istenilen kriterlere göre uyum göstermiştir.

Tablo 7. Risk Alma DFA Model Uyum Değerleri ve Yorumları

İndeksler	Mükemmel Uyum	Kabul Edilebilir Uyum)	Değer	Uyum
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2/sd < 5$	4,300	Kabul Edilebilir Uyum
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,08$	0,080	Kabul Edilebilir Uyum
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0,05$	$0,05 \leq SRMR \leq 0,10$	0,0522	Kabul Edilebilir Uyum
GFI	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	$0,90 \leq GFI \leq 0,95$	0,955	Mükemmel Uyum
NFI	$0,95 \leq NFI \leq 1,00$	$0,90 \leq NFI \leq 0,95$	0,923	Kabul Edilebilir Uyum
CFI	$0,97 \leq CFI \leq 1,00$	$0,95 \leq CFI \leq 0,97$	0,939	Kabul Edilebilir Uyum

Tablo 7.`de görüldüğü gibi uyum iyiliği değerlerine göre ölçek modelinin kullanılabilir olduğunu göstermektedir. Aşağıda Tablo 8`de görüldüğü gibi modeldeki tüm kritik oranlar 1,96`dan büyük ve ölçeği oluşturan faktörler eşik değerinin üzerindedir.

Tablo 8. Risk Alma DFA Faktör yükleri

Faktörler	Faktör Yükleri	S.H.	Ort.	K.O.
RA1	0,387		3,93	
RA2	0,301	,183	2,29	5,271
RA3	0,455	,118	4,29	7,888
RA5	0,493	,178	4,01	7,013
RA6	0,664	,269	3,32	7,870
RA7	0,800	,286	3,27	8,269
RA8	0,790	,298	2,96	8,233
RA9	0,665	,238	3,66	7,873
RA10	0,591	,250	2,79	7,493

Çalışmanın bağımsız değişkenlerinden olan RA ölçeğinin güvenilirliğine ilişkin analiz sonuçları Tablo 9`da sunulmuştur. Tablodaki değerler bu çalışmada kullanılan RA ölçeğinin güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

Tablo 9. Değişkenlerin Güvenirlik ve Yapısal Güvenlik Değerleri

Faktörler	Cronbach's Alpha	Yapısal Güvenlik (Y.G)
RA (Risk Alma)	0,819	0,820

4.4. Aracılık Analizi

Ölçme modelinin doğrulanmasından sonra örtük değişkenli yapısal model üzerinden araştırmanın hipotezleri test edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 10`da sunulmuştur. İlk olarak H1 (Genel öz yeterlilik → Girişimcilik) test edilmiş ve genel öz yeterliliğinin, girişimcilik davranışını yordadığı ($\beta=0,68$; $p<0,01$) tespit edilmiştir. Bu durumda H1 hipotezi kabul edilmiştir. Daha sonra H2 (Genel öz yeterlilik→ Risk alma) test edilmiştir. Genel öz yeterliliğinin, risk alma davranışını yordadığından

($\beta=0,37$; $p<0,01$) H2 hipotezi kabul edilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi RA'nın girişimcilik davranışı üzerindeki ($\beta=0,35$; $p<0,01$) etkisinin anlamlı olduğu görüldüğünden H3 hipotezi kabul edilmiştir.

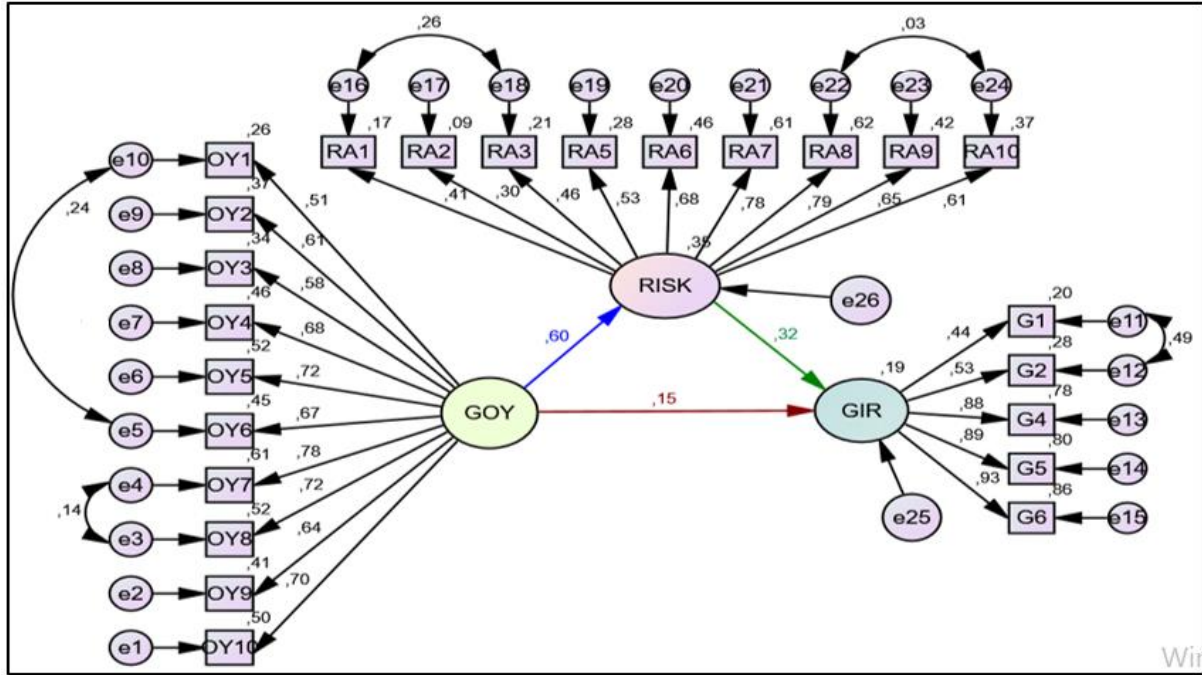
Tablo 10. YEM Analizi Sonuçları (n=513)

	Sonuç Değişkenleri			
	Risk Alma		Girişimcilik	
	β	S.H	β	S.H
Genel Öz Yeterlilik R ²			0,675*	0,070
			0,351	
Genel Öz Yeterlilik R ²	0,373*	0,050		
	0,355			
Genel Öz Yeterlilik Risk Alma R ²			0,104*	0,041
			0,345*	0,080
			0,187	
Dolaylı etki			0,104*(0,018-0,202)	

Not: * $p<0,05$; ** $p<0,01$; $p<0,001$. n=513 Parantez içindeki değerler alt ve üst güven aralığı değerleridir. Boosttrap yeniden örnekleme=2000.

Araştırmanın diğer hipotezlerini test edebilmek için risk alma davranışının aracı değişken olduğu aşağıdaki Şekil 5'deki gibi ayrı bir model kurulmuştur.

Şekil 5. Genel Öz Yeterliliğin Girişimcilik Davranışları Üzerindeki Etkisinde Risk Alma Davranışının Aracılık Rolünün İncelenmesi.

Tablo 11'de görüldüğü gibi, aracı değişken olan RA'nın girişimcilik davranışı üzerindeki ($\beta=0,35$; $p<0,01$) etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Bu durumda H3 hipotezi kabul edilmiştir. Ancak aracı değişken olan risk alma'nın Şekil 5'de görüldüğü gibi modele dahil edilmesiyle genel öz yeterlilik değişkeninden girişimcilik değişkenine giden yol katsayısının hala anlamlı olduğu görülmüştür ($\beta=0,104$; $p<0,01$). Risk alma, genel öz yeterlilik ile birlikte girişimcilik davranışındaki

değişimin (varyansını) %19'nu açıklamıştır. Yol analizi sonucunda elde edilen uyum indekslerinin eşik değerlerinin üzerinde olması, oluşturulan modelin veri ile uyumlu ve kabul edilebilir olduğunu işaret etmektedir.

Tablo 11. Yapısal Eşitlik Modelinin Uyum İyiliği Değerleri ve Yorumları

İndeksler	Mükemmel Uyum	Kabul Edilebilir Uyum)	Değer	Uyum
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2/sd < 5$	2,606	Kabul Edilebilir Uyum
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,08$	0,056	Kabul Edilebilir Uyum
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0,05$	$0,05 \leq SRMR \leq 0,10$	0,0619	Kabul Edilebilir Uyum
GFI	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	$0,90 \leq GFI \leq 0,95$	0,901	Mükemmel Uyum
NFI	$0,95 \leq NFI \leq 1,00$	$0,90 \leq NFI \leq 0,95$	0,900	Kabul Edilebilir Uyum
CFI	$0,97 \leq CFI \leq 1,00$	$0,95 \leq CFI \leq 0,97$	0,929	Kabul Edilebilir Uyum

Bootstrap sonuçlarına göre ise genel öz yeterliliğin risk alma davranışı vasıtasıyla girişimcilik davranışı üzerindeki dolaylı etki %95 güven aralığı 0,018-0,202 olarak elde edilmiştir. Bu sonuçlar, genel öz yeterlilik ile girişimcilik davranışı arasındaki ilişkide risk alma değişkeninin kısmi aracılık etkisinin olduğunu göstermektedir. Bu durumda H4 hipotezi kabul edilmiştir.

4.5. Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular

513 katılımcıdan oluşan örneklemin demografik dağılımları aşağıda Tablo12`de verilmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların Demografik Dağılımlarına İlişkin Bulgular

DEĞİŞKEN		FREKANS	YÜZDE
Cinsiyet	Kadın	312	60,8
	Erkek	201	39,2
Gelir	0-2020 TL	289	56,3
	2021-3500 TL	124	24,2
	3501-5000 TL	50	9,7
	5001 ve üzeri	50	9,7
Bölüm	Ön Lisans	304	59,3
	Lisans	209	40,7
Çalışma	Evet	137	26,7
	Hayır	376	73,3
Kariyer Hedefi	Kendi işimi kurmak	126	24,6
	Özel bir şirkette yönetici olmak	52	10,1
	Kamu kesiminde çalışmak	268	52,2
	Üniversitede akademisyen olmak	67	13,1
Eğitim Beklentisi	Evet	351	68,4
	Hayır	162	31,6

4.6. t-Testi ve ANOVA Analiz Bulguları

Aşağıda Tablo.13 ikili gruptan oluşan demografik değişkenlerin G, RA ve GÖY değişkenlerinin varyanslarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan t-testi analiz sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 13. t-Testleri Sonuçları

	Grup	N	Ort.	S.S	t	df	p	
Cinsiyet	G	Kadın	312	3,29	,83520	-4,144	511	0,000
		Erkek	201	3,61	,87969			
	RA	Kadın	312	3,29	,62395	-4,432	511	0,000
		Erkek	201	3,55	,68551			
	GÖY	Kadın	312	4,01	,55194	-1,372	511	0,171
		Erkek	201	4,07	,51402			
Eğitim	G	Önlisans	304	3,44	,88044	-0,619	511	0,536
		Lisans ve üstü	209	3,48	,84044			
	RA	Önlisans	304	3,46	,66490	0,510	511	0,610
		Lisans ve üstü	209	3,43	,62001			
	GÖY	Önlisans	304	4,05	,54656	1,136	511	0,256
		Lisans ve üstü	209	3,99	,52459			
Bir İşte Çalışma	G	Evet	137	3,61	,90046	3,018	511	0,003
		Hayır	376	3,35	,84412			
	RA	Evet	137	3,56	,68247	3,475	511	0,001
		Hayır	376	3,33	,64255			
	GÖY	Evet	137	4,13	,58588	2,438	511	0,016
		Hayır	376	3,99	,51518			
Eğitim Beklentisi	G	Evet	351	3,46	,85835	1,807	511	0,071
		Hayır	162	3,32	,87724			
	RA	Evet	351	3,42	,62230	1,352	511	0,178
		Hayır	162	3,33	,73463			
	GÖY	Evet	351	4,07	,52015	2,308	511	0,021
		Hayır	162	3,95	,56779			

Tablo 13.'te görüldüğü gibi;

- “Cinsiyet”, değişkeni ile girişimcilik ($t=-4,144$, $p=0,000$) ve risk alma ($t=-4,432$, $p=0,000$) arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Girişimcilik değişkenindeki anlamlı farklılık 3,61 ortalama ile “Erkek” öğrencilerden, risk alma davranışındaki anlamlı farklılık 3,55 ortalama ile “Erkek” öğrencilerden kaynaklandığı görülmektedir. Bu sonuçlara dayanarak anket çalışmasına katılan “Erkek” öğrencilerin girişimciliğe ve risk almaya daha yatkın olduklarını söyleyebiliriz.
- “Fakülte/Yüksekokul eğitiminiz süresince bir işte çalıştınız mı/?çalışıyor musunuz?” (Bir İşte Çalışma), değişkeni ile girişimcilik ($t=3,018$, $p=0,003$), risk alma ($t=3,475$, $p=0,001$) ve genel öz yeterlilik ($t=2,438$, $p=0,016$) arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu anlamlı farklılık girişimcilik değişkeninde 3,61 ortalama ile “Evet” diyen öğrencilerden, risk alma değişkeninde 3,56 ortalama ile “Evet” diyen öğrencilerden ve son olarak genel öz yeterlilik değişkenindeki anlamlı farklılık 4,13 ortalama ile “Evet” diyen öğrencilerden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir ifade ile eğitimleri sırasında bir işte çalışan öğrencilerin öz yeterlilik, girişimcilik ve risk alma düzeylerinin daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz.
- “Fakülte/Yüksekokuldan aldığınız eğitimin kendi işinizi kurma ya da başka bir işte çalışma konusunda belirleyici bir etkisi oldumu/olacağını düşünüyor musunuz?” (Eğitim Beklentisi), değişkeni ile genel öz yeterlilik değişkeni arasında ($t=2,308$,

p=0,021) arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve bu anlamlı farklılığın 3,95 ortalama ile “Hayır” cevabı veren öğrencilerden kaynaklandığı görülmüştür. Başka bir ifade ile öz yeterlilik seviyesi yüksek olan öğrencilerin aldıkları eğitimin bir iş kurmak ya da bir işte çalışmalarına katkıda bulunmadığını düşündüklerini söyleyebiliriz.

4.7. ANOVA Analiz Bulguları

Öğrencilerin ikili gruptan fazla olan demografik değişkenlerinin G, RA ve GÖY değişkenlerine göre varyanslarında anlamlı bir farklılığı tespit etmek amacıyla yapılan ANOVA betimsel analiz sonuçları aşağıdaki Tablo 14.’deki sonuçlara göre;

- Gelir değişkeni ile GÖY (F4/508=0,906, p=0,013) değişkeni arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.
- Kariyer Hedefi ile G (F3/509=26,797, p=0,000), RA (F4/508=8,996, p=0,000) ve GÖY (F4/508=3,510, p=0,015) değişkenleri arasında anlamlı bir fark görülmüştür.

Tablo 14. ANOVA Testleri Sonuçları

		Grup	N	Ort.	S.S	F	df	p
Gelir	GİR	1- 0-2020 TL	289	3,49	,83935	0,851	3/509	0,354
		2- 2021-3500 TL	124	3,35	,85227			
		3- 3501-5000 TL	50	3,56	,86,94			
		4- 5001 TL ve üzeri	50	3,46	1,0211			
	RİSK	1- 0-2020 TL	289	3,41	,63246	1,265	3/509	0,206
		2- 2021-3500 TL	124	3,47	,65715			
		3- 3501-5000 TL	50	3,45	,74126			
		4- 5001 TL ve üzeri	50	3,62	,58669			
	GÖY	1- 0-2020 TL	289	3,97	,55185	,906	3/509	0,022
		2- 2021-3500 TL	124	4,11	,48694			
		3- 3501-5000 TL	50	4,14	,53282			
		4- 5001 TL ve üzeri	50	4,08	,55415			
Kariyer Hedefi	GİR	1- Kendi işimi kurmak	126	3,89	,82855	26,799	3/509	0,000
		2- Özel bir şirkette yönetici olmak	52	3,6	,60326			
		3- Kamu kesiminde çalışmak	268	3,13	,82955			
		4- Üniversitede akademisyen olmak	67	3,52	,81357			
	RİSK	1- Kendi işimi kurmak	126	3,63	,66337	8,996	3/509	0,000
		2- Özel bir şirkette yönetici olmak	52	3,44	,58152			
		3- Kamu kesiminde çalışmak	268	3,27	,65456			
		4- Üniversitede akademisyen olmak	67	3,4	,62074			
	GÖY	1- Kendi işimi kurmak	126	4,11	,56087	3,510	3/509	0,015
		2- Özel bir şirkette yönetici olmak	52	4,08	,43582			
		3- Kamu kesiminde çalışmak	268	3,96	,53214			
		4- Üniversitede akademisyen olmak	67	4,13	,55748			

ANOVA analizleri sonucunda anlamlı farklılık çıkanların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Post Hoc-Tukey HSD testi sonuçları Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15. Post Hoc Tukey HSD Testi Bulguları

		Grup	Ortalama Farkı	p
Gelir	GÖY	1-2	-,14312*	0,045
		1-3	,75848*	0,000
Kariyer Hedefi	GİR.	1-4	,37266*	0,013
		2-3	,46642*	0,001
		1-3	,35978*	0,000
	RİSK	1-4	,22918*	0,019
		GÖY	1-3	,15575*

Bu sonuçlara göre; genel öz yeterlilik değişkeni için anlamlı farklılık 1-2 gelir grupları ile 1-3 kariyer grupları, girişimcilik değişkeni için anlamlı farklılık 1-3, 1-4 ve 2-3 kariyer hedefi grupları ve risk alma değişkeni için anlamlı farklılık 1-3 ve 1-4 kariyer hedefi grupları arasında olduğu görülmektedir.

Demografik değişkenlerden cinsiyet, gelir, çalışma, kariyer hedefi, eğitim beklentisine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Tablo 16`da demografik değişkenlerinin çalışmaya konu olan değişkenlere göre anlamlı farklılaşma sonuçlarına toplu olarak verilmiştir.

Tablo 16. Demografik Özellikler ile Araştırma Değişkenleri Fark Analizi Sonuçları

	Genel Öz Yeterlilik	Risk Alma	Girişimcilik
Cinsiyet		X	X
Gelir	X		
Eğitim			
Bir İşte Çalışma	X	X	X
Kariyer Hedefi	X	X	X
Eğitim Beklentisi	X		

Ön lisans, lisans ve üstü bölümlerinde okuyan öğrencilerin eğitim durumları hariç diğer değişkenler ile çalışma değişkenleri (RA, GOY, G) aralarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin genel öz yeterlilik, girişimcilik ve risk alma arasındaki ilişkiler ile genel öz yeterliliğin girişimciliğe etkisinde risk alma davranışının aracı rolü araştırılmıştır. Bu doğrultuda; öncelikle yapılan yol analizinde genel öz yeterlilik ile risk alma davranışı, risk alma eğilimi ile girişimcilik eğilimi ve genel öz yeterlilik ile risk alma davranışı arasında istatistiksel olarak anlamlı etkiler tespit edilmiştir (Tablo 10). Bu sonuçlara dayanarak H1, H2 ve H3 hipotezleri kabul edilmiştir. Bu sonuçlar Douglas ve Shepherd (2002), Brown ve ark. (2006), Ahn (2010), Macko ve Tyszka (2009), (Densberger (2014), Ajibola ve ark. (2007), Khalil ve ark. (2014), Boyd ve Vozikis`nın (1994) çalışmalarının sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte modelimizde belirtilen aracılık rolünün tespiti için yapılan aracı değişkenin modele dahil edilmesiyle yapılan ikinci yol analizi

sonuçlarına göre genel öz yeterliliğin girişimcilik eğilimine etkisinde risk alma eğiliminin kısmi aracılık rolü olduğu sonucuna ulaşıldığından (Tablo 10) H4 hipotezi kabul edilmiştir.

Araştırmada cinsiyet ile risk alma ve girişimcilik arasında, gelir ile genel öz yeterlilik arasında, bir işte çalışma ile genel öz yeterlilik, risk alma ve girişimcilik arasında, kariyer hedefi ile genel öz yeterlilik, risk alma ve girişimcilik arasında ve eğitimden beklendi ile genel öz yeterlilik arasında anlamlı farklılıklar tespit edilirken diğer değişkenler ile demografik değişkenler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir (Tablo 11 ve 12).

Kadın girişimciler, erkek egemen toplum yapısına sahip ülkemizde gerek toplumsal gerekse sosyal nedenlerden dolayı daha fazla zorluklarla ve cinsiyet ayrımcılığına maruz kalabilmektedirler. Bu zorluklardan dolayı erkek girişimciler kadın girişimcilere göre daha kolay girişimci olabilmekte ve risk alabilmektedirler (Keskin, 2017). 2020 yılı TÜİK verilerine göre 15 yaş ve üstü “İşgücüne katılma oranı” erkeklerde %59,8 iken kadınlarda %26,3’tür (TÜİK, 2020). Çalışma sonucunda risk alma ve girişimcilik ile cinsiyete arasında erkekler lehine olan anlamlı farklılık TÜİK’in sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bireylerin gelir seviyesi ile genel öz yeterlilik arasındaki anlamlı farklılığa ilişkin sonucu gelir seviyesi arttıkça bireylerin kendine olan özgüvenlerini de arttıracığı şeklinde ifade edebiliriz. Bir işte çalışma ile genel öz yeterlilik, risk alma ve girişimcilik arasındaki anlamlı farklılığı, bireyin bir işte çalışarak kendi gelirini elde etmesi ve kendi kararlarını alabilmesi kendine olan güveni arttıracığından daha kolay girişimcilik davranışında bulunabilir ve risk alabilirler. Kariyer hedefi ile genel öz yeterlilik, risk alma ve girişimcilik arasındaki anlamlı farklılık “Kendi işimi kurmak” ile diğer gruplar arasından kaynaklanmaktadır. Bu sonuç genel öz yeterlilik, risk alma ve girişimcilik seviyeleri yüksek olan öğrencilerin mezun olduklarında daha çok kendi işlerini kurma eğilimlerinin olduğunu göstermektedir. Üniversitede alınan eğitimin kendi işini kurma ya da bir işte çalışma konusundaki rolü ile genel öz yeterlilik arasındaki anlamlı farklılığı eğitim seviyesi yükseldikçe bireyin kendine olan özgüvenini arttıracığını ve bunun sonucunda kendi işini kurma ya da bir işte çalışmaya ilişkin kararı daha kolay alabileceği şeklinde ifade edebiliriz.

Kendine inan, güvenen, risk almaktan çekinmeyecek bir nesil yetiştirebilmek için üniversitede tüm bölümlerde girişimcilik dersinin zorunlu bir ders haline getirilmesini, girişimcilik ile ilgili öğrenci kulüplerin kurulmasını, alanında başarılı olmuş girişimcilerin üniversitelerde seminerler ve konferanslar vermesini, girişimcilik teşviklerinden yararlanabilmek için KOSGEB ve bölgedeki kalkınma ajansları ile işbirliği yapılarak girişimcilik projesi hazırlama eğitimlerinin verilmesini önerebiliriz.

Risk almak, önemli/değerli ve farklı bir ürün/hizmeti ortaya çıkarabilecek yenilik yaratıcı girişimciliği mümkün kılar ve teşvik eder. Girişimcilik, sadece girişimciler için değil, aynı zamanda ilgili işletmeler ve devletler içinde yaşam standartlarını iyileştirme ve zenginlik yaratma yeteneğine sahip olduğu için önemlidir. Bu yönüyle, ülkelerin kalkınabilmesi, birey ve örgütlerin refahının

arttırabilmesi için risk almaktan çekinmeyen bilinçli girişimci bir neslin yetiştirilmesi değişimin çok hızlı olduğu ve rekabetin yoğun yaşandığı günümüzde bir zorunluluk haline getirmiş durumdadır. Çalışma sonucunda risk alma, girişimcilik eğilimi ve genel öz yeterlilik arasında ortaya çıkan olumlu yöndeki ilişkilerde bu düşüncemizi doğrulamaktadır.

Çalışma verileri, bir kamu üniversitesi olan Iğdır üniversitesinde eğitim ve öğretim gören öğrenciler ile sınırlıdır. Çalışmanın örneklemini genişletilerek veya çalışma özel üniversitelerde gerçekleştirilerek, kamu özel üniversiteler arasında karşılaştırma yapılarak literatüre katkı sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Ahn, Taehyun, (2010). "Attitudes toward risk and self-employment of young workers", *Labour Economics*, 17, issue 2, p. 434-442.
- Ajibola ve diğ.(2007). Self-efficacy, risk-taking behavior and mental health as predictors of personal growth initiative among university undergraduates. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, no: 12. Vol. 5(2), ISSN: 1696-2095. pp: 349-362.
- Ale, B. J.M. (2009) *Risk: An Introduction. The Concepts of Risk, Danger and Chance*, Abington, Routledge. Oxon.
- Aypay, A.,2010. Genel Öz Yeterlilik Ölçeği'nin (GÖYÖ) Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), s.113-131.
- Aytaç, Ö. (2006). Girişimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif, *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:15 s.139-160.
- Balaban, Ö. ve Özdemir Y. (2012), "Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği", http://girisim.comu.edu.tr/dergi/2012/3in2/o.balaban_y.o..pdf, (20.04.2012).
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*. 84, 191-215.
- Bandura, A. (1983). Self-Efficacy Determinants of Anticipated Fears and Calamities. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45, 464-469. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.45.2.464>
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W.H. Freeman. New York.
- Bird, B. 1988. Implementing entrepreneurial ideas: The case for intention. *Academy of Management Review*, 13:442-453.
- Boyd, N.G. and Vozikis, G.S. (1994), "The Influence of Self-Efficacy on the Development of Entrepreneurial Intentions and Actions." *Entrepreneurship Theory and Practice*, Summer 1994: 63-77.
- Bridge, S. vd. (1998). *Understanding Enterprise, Entrepreneurship And Small Business*, Macmillan Business, London.
- Brown, Sarah, et al.(2006). "Risk preference and employment contract type." *Journal of the Royal Statistical Society: Series A (Statistics in Society)* 169.4: 849-863.
- Carter, N. M., Gartner, W. B., Shaver, K. G., & Gatewood, E. J. (2003). The career reasons of nascent entrepreneurs. *Journal of Business Venturing*, 18(1), 13-39

- Clifford, M. M. (1991). Risk-taking: Theoretical, empirical, and educational considerations. *Educational Psychologist*, 26, 263-297.
- Corben, M. (2001). Risk taking in adolescence risk seminars: RRISK online forum. Retired in 15th June 2003, of <http://www2b.abc.net.au/northcoast/risk>.
- Çakır, S. (2013). Girişimcilerin Yeni Bir Girişim Yapma Niyetlerinin Risk Alma Eğilimi İle İlişkisi, Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi. Erzurum.
- Davis, F. W., & Yates, B. T. (1982). Self-Efficacy Expectancies versus Outcome Expectancies as Determinants of Performance Deficits and Depressive Affect. *Cognitive Therapy and Research*, 6, 23-35. <http://dx.doi.org/10.1007/BF01185724>
- Densberger, K. (2014). The Self-Efficacy and Risk-Propensity of Entrepreneurs. *Journal of Enterprising Culture*, 22(4), 437-462. <https://doi.org/10.1142/S0218495814500186>
- Dohmen, T., A. Falk, D. Huffman, U. Sunde, J. Schupp, and G. G. Wagner. (2011). "Individual Risk Attitudes: Measurement, Determinants, and Behavioral Consequences." *Journal of the European Economic Association*, 9 (3): 522-550. doi:10.1111/j.1542-4774.2011.01015.x.
- Douglas, Evan J., and Dean A. Shepherd.(2002). "Self-employment as a career choice: Attitudes, entrepreneurial intentions, and utility maximization." *Entrepreneurship theory and practice*, 26.3): 81-90.
- Evers, W. J. G., Brouwers, A., & Tomic, W. (2002). Burnout and Self-Efficacy: A Study on Teachers' Beliefs when Implementing an Innovative Educational System in the Netherlands. *British Journal of Educational Psychology*, 72, 227-243. <http://dx.doi.org/10.1348/000709902158865>
- Garcia, M. E., Schmitz, J. M., & Doerfler, L. A. (1990). A Fine-Grained Analysis of the Role of Self-Efficacy in Self-Initiated Attempts to Quit Smoking. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 58, 317-322. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-006X.58.3.317>
- Greene, K., Krcmar, M., Walters, L.H., Rubin, D.L., Hale, J. and Hale, L. (2000), Targeting adolescent risk taking behaviors: The contributions of egocentrism and sensation seeking, *Journal of Adolescence*, 23, 439-461.
- Hendry L. Koop M. (2002), *Life span development; resources, challenges and risks*. London England, Thomson and Learning Press.
- Henson, R. K. (2001). The Effects of Participation in Teacher Research on Teacher Efficacy. *Teaching and Teacher Education*, 17, 819-836. [http://dx.doi.org/10.1016/S0742-051X\(01\)00033-6](http://dx.doi.org/10.1016/S0742-051X(01)00033-6)
- Hisrich, R. D. Peters, M. (2001). *Entrepreneurship*, McGraw-Hill Higher, 5th Ed.,.
- Holland, Phil (2010). *My Own Business*, Los Angeles, CA, USA: My Own Business, Inc. <https://www.surveysystem.com>, "Sample Size Calculator", <https://www.surveysystem.com/sscalc.htm>, Erişim Tarihi: 14.01.2022.
- Karabulut, A.T. (2009). Girişimcilik ve Sürdürülebilirliği, Papatya Yayıncılık Eğitim,İstanbul.
- Katz, J., and Gartner, W. 1988. Properties of emerging organizations. *Academy of Management Review*,13:429-441.
- Keskin, S. (2017). Kadın ve erkek girişimciler arasındaki farklılıklar. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(1), 64-76. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/meusbd/issue/33259/370262>.
- Khalild et all., (2014). Effects of Self Efficacy and Risk Taking Behavior on Personal Growth Initiative of University Students. *J. Glob. & Sci. Issues*, Vol 2, Issue 3, ISSN 2307-6275, pp.8.

- Kihlstrom, Richard E., and Jean-Jacques Laffont.(1979). "A general equilibrium entrepreneurial theory of firm formation based on risk aversion." *Journal of political economy*, 87.4: 719-748.
- Krueger Jr., N.F., and Brazeal, D.V. (1994). Entrepreneurial potential and potential entrepreneurs. *Entrepreneurship Theory and Practice Spring*: 91–104.
- Linan, F., & Chen, Y.W.(2009). Development and Cross-Cultural Application of a Specific Instrument to Measure Entrepreneurial Intentions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(3), s.593-617.
- Luszczynska, A., Scholz, U., & Schwarzer, R. (2005). The general self-efficacy scale: Multicultural validation studies. *The Journal of Psychology*, 139 (5), 439-457.
- Luszczynska. A., Gibbons. F. X., Piko, B., & Tckozel. M. (2004). Self-regulatory cognitions, social comparison, perceived peers behaviors as predictors of nutrition and physical activity: A comparison among adolescents in Hungary. Poland, Turkey, and USA. *Psychology and Health*. 19. 577-593.
- Macko, A., Tyszka, T., 2009. Entrepreneurship and risk taking. *Applied Psychology an International Review*, 58, 469–487.
- Mill, J.S., 1984. *Principles of Political Economy with Some Applications to Social Philosophy*. John W. Parker, London
- Niehaus, K., Rudasill, K. M., & Adelson, J. L. (2012). Self-Efficacy, Intrinsic Motivation, and Academic Outcomes among Latino Middle School Students Participating in an After-School Program. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 34(1), 118–136.
- Özden, K., Temurlenk, M. S. ve Başar, S. (2012). "Girişimcilik Eğilimi: Kırgızistan- Türkiye Manas Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Öğrencileri üzerine bir Araştırma" <http://fbe.emu.edu.tr/journal/doc/11-12/03.pdf> (03.04.12).
- Pajares, F. (1997). Current Directions in Self-Efficacy Research. In M. Maehr, & P. R. Pintrich (Eds.), *Advances in Motivation and Achievement* (Vol. 10, pp. 1-49). *JAI Press*. Greenwich, CT.
- Patra, S. ve Karahan M. (2010). Girişimcilik Eğitimi ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik, Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması, *Business and Economics Research Journal*, Volume 1. Number 2. 2010, pp. 27-44, ISSN: 1309-2448.
- Pintrich, P. R., & De Groot, V. (1990). Motivational and Self-Regulated Learning Components of Classroom Academic Performance. *Journal of Educational Psychology*, 82, 33-40. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-0663.82.1.33>.
- Rani, R., & Sharma, H. L. (2013). Relationship of Personal Growth Initiative with Self-Efficacy among University Postgraduate Students. *Journal of Education and Practice*, 4(16), 125-135.
- Schunk, D. (1985). Self-Efficacy and School Learning. *Psychology in the Schools*, 22, 208-223. [http://dx.doi.org/10.1002/1520-6807\(198504\)22:2<208::AID-PITS2310220215>3.0.CO;2-7](http://dx.doi.org/10.1002/1520-6807(198504)22:2<208::AID-PITS2310220215>3.0.CO;2-7).
- Schwarzer, R. & Jerusalem, M. (1995). Generalized Self-Efficacy Scale. In Weinman, J, S Wright, and M Johnson (Ed.), *Measures in health psychology: A user's portfolio, Causal and control beliefs* (pp. 35-37). Windsor England: NFER-NELSON.
- Schwarzer, R. (1994). Optimism, vulnerability, and self-beliefs as health-related cognitions: A systematic overview. *Psychology and Health: An International Journal*, 9, 161-180.
- Shane, S., & Eckhardt, J. (2003). *The individual-opportunity nexus*. In *Handbook of 58 entrepreneurship research*, (pp. 161-191). Springer, Boston, MA.

- Shane, S., & Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 25, 217–226
- Singh, G., and A. F. De Noble (2003). “Views on Self-Employment and Personality: An Exploratory Study,” *Journal of Developmental Entrepreneurship* 8(3), 265–281.
- Sitkin, S. B., & Weingart, L. R. (1995). Determinants of risky decisionmaking behavior: A test of the mediating role of risk perceptions and risk propensity. *Academy of Management Journal*, 38, 1573–1592.
- Strum, I. S. (1971). The relationship of creativity and academic risk-taking among fifth graders. Retrieved from ERIC database (ED046212).
- Tanrıdağ, O. (Ed.). (2015). *Davranış nörolojisi: Beyin-davranış ilişkilerinin organizasyon prensipleri, sendromları ve hastalıkları*. İstanbul: Nobel Tıp Kitapları
- Trimpop, R.M. (1994) The Psychology of Risk Taking Behavior. In G.E. Stelmach and P.A. Vroom (Eds.), *Advances in Psychology*, 107. North Holland: Elsevier Science B.V.
- TÜİK, (2020). Hane halkı İşgücü Araştırması, Ulusal Eğitim İstatistikleri Veri Tabanı, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2021-45635>, Erişim Tarihi: 12.06.2022.
- Ünal, A. (2009), Girişimcilik ve KOBİ'ler İçin Kümelenmenin Önemi, *Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Derneği Müsiad Çerçeve Dergisi*, ss.51.
- Van Popta, G. (2002). Entrepreneurial learning. EIM Business & Policy Research, *Scientific Analysis of Entrepreneurship and SMEs-paper*, N, 200216.
- Vaughan, E.J. (1997) *Risk management*. John Wiley & Sons, Inc. USA
- Wood, R., and Bandura, A. 1989. Social cognitive theory of organizational management. *Academy of Management Review*, 14:361–384.
- Yates, F.J. (Ed.). (1992) *Risk Taking Behavior*. John Wiley & Sons. Chichester
- Yates, J. F. (1990). *Judgment and decision making*. Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ.
- Young, R. D. (1991). *Risk-taking in learning*, K-3. National Education Association. Washington, DC.
- Yudess, J. (1983). Creative problem solving training as an intervention to improve risk-taking (Unpublished master's project). State University of New York College, Buffalo, NY. Retrieved from <http://www.buffalostate.edu/orgs/cbir/readingroom>.
- Zengin, Y. & Deniz, M. (2016). Girişimcilik Becerilerinin Firma Rekabetine Etkisinin Elmas Modeli ile İncelenmesi: Tra2 Bölgesindeki İmalat Ve Hizmet İşletmelerinde Bir Uygulama. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (56), 0-0. DOI: 10.17755/esosder.72960.